

सहस्रनामावलि

sahasranāmāvali

ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

om namo bhagavate vāsudevāya ।

ओं विश्वं विष्णुर्वषट्कारो भूतभव्यभवत्प्रभुः ।

भूतकृद् भूतभृद् भावो भूतात्मा भूतभावनः ॥ १ ॥

om viśvaṁ viṣṇurvaṣaṭkāro bhūtabhavyabhavatprabhuḥ ।
bhūtakṛd bhūtabhṛd bhāvo bhūtātmā bhūtabhāvanaḥ ॥ 1 ॥

पूतात्मा परमात्मा च मुक्तानां परमा गतिः ।

अव्ययः पुरुषः साक्षी क्षेत्रज्ञोऽक्षर एव च ॥ २ ॥

pūtātmā paramātmā ca muktānām paramā gatiḥ ।
avyayaḥ puruṣaḥ sākṣī kṣetrajño'kṣara eva ca ॥ 2 ॥

योगो योगविदां नेता प्रधानपुरुषेश्वरः ।

नारसिंहवपुः श्रीमान् केशवः पुरुषोत्तमः ॥ ३ ॥

yogo yogavidāṁ netā pradhānapuruṣeśvaraḥ ।
nārasīṁhavapuḥ śrīmān keśavaḥ puruṣottamaḥ ॥ 3 ॥

सर्वः शर्वः शिवः स्थाणुर्भूतादिर्निधिरव्ययः ।

संभवो भावनो भर्ता प्रभवः प्रभुरीश्वरः ॥ ४ ॥

sarvaḥ śarvaḥ śivaḥ sthāṇurbhūtādirnidhiravyayaḥ ।
sambhavo bhāvano bhartā prabhavaḥ prabhurīśvaraḥ ॥ 4 ॥

स्वयंभूः शंभुरादित्यः पुष्कराक्षो महास्वनः ।

अनादिनिधनो धाता विधाता धातुरुत्तमः ॥ ५ ॥

svayambhūḥ śambhurādityaḥ puṣkarākṣo mahāsvanaḥ ।
anādinidhano dhātā vidhātā dhāturuttamaḥ ॥ 5 ॥

अप्रमेयो हृसीकेशः पद्मनाभोऽमरप्रभुः ।

विश्वकर्मा मनुस्त्वष्टा स्थविष्ठः स्थविरो ध्रुवः ॥ ६ ॥

aprameyo hr̥sīkeśaḥ padmanābho'maraprabhuḥ ।
viśvakarmā manustvaṣṭā sthaviṣṭhaḥ sthaviro dhruvaḥ ॥ 6 ॥

अग्राह्यः शाश्वतः कृष्णो लोहिताक्षः प्रतर्दनः ।

प्रभूतस्त्रिककुब्धाम पवित्रं मङ्गलं परम् ॥ ७ ॥

agrāhyaḥ śāśvataḥ kṛṣṇo lohitaḥkṣaḥ pratardanaḥ ।
prabhūtastrīkakubdhāma pavitraṁ maṅgalaṁ param ॥ 7 ॥

ईशानः प्राणदः प्राणो ज्येष्ठः श्रेष्ठः प्रजापतिः ।

हिरण्यगर्भो भूगर्भो माधवो मधुसूदनः ॥ ८ ॥

īśānaḥ prāṇadaḥ prāṇo jyeṣṭhaḥ śreṣṭhaḥ prajāpatiḥ ।
hiraṇyagarbho bhūgarbho mādhave madhusūdanaḥ ॥ 8 ॥

ईश्वरो विक्रमी धन्वी मेधावी विक्रमः क्रमः ।

अनुत्तमो दुराधर्षः कृतज्ञः कृतिरात्मवान् ॥ ९ ॥

īśvaro vikramī dhanvī medhāvī vikramaḥ kramaḥ ।
anuttamo durādharṣaḥ kṛtajñaḥ kṛtirātmavān ॥ 9 ॥

सुरेशः शरणं शर्म विश्वरेताः प्रजाभवः ।

अहः संवत्सरो व्यालः प्रत्ययः सर्वदर्शनः ॥ १० ॥

sureśaḥ śaraṇaṁ śarma viśvaretāḥ prajābhavaḥ ।
ahaḥ saṁvatsaro vyālaḥ pratyayaḥ sarvadarśanaḥ ॥ 10 ॥

अजः सर्वेश्वरः सिद्धः सिद्धिः सर्वादिरच्युतः ।

वृषाकपिरमेयात्मा सर्वयोगविनिस्सृतः ॥ ११ ॥

ajaḥ sarveśvaraḥ siddhaḥ siddhiḥ sarvādiracyutaḥ ।
vṛṣākapirameyātmā sarvayogavinissṛtaḥ ॥ 11 ॥

वसुर्वसुमनाः सत्यः समात्माऽसंमितः समः ।

अमोघः पुण्डरीकाक्षो वृषकर्मा वृषाकृतिः ॥ १२ ॥

vasurvasumanāḥ satyaḥ samātmā'sammitaḥ samaḥ ।
amodhaḥ puṇḍarīkākṣo vṛṣakarmā vṛṣākṛtiḥ ॥ 12 ॥

रुद्रो बहुशिरा बभ्रुर्विश्वयोनिः शुचिश्रवाः ।

अमृतः शास्वतस्थाणुर्वरारोहो महातपाः ॥ १३ ॥

rudro bahuśirā babhrurviśvayoniḥ śuciśravāḥ ।
amṛtaḥ śāsvatasthāṇurvarāroho mahātapāḥ ॥ 13 ॥

सर्वगः सर्वविद्भानुः विश्वक्सेनो जनार्दनः ।

वेदो वेदविदव्यङ्गो वेदाङ्गो वेदवित्कविः ॥ १४ ॥

sarvagaḥ sarvavidbhānuḥ viśvakṣeno janārdanaḥ ।
vedo vedavidavyaṅgo vedāṅgo vedavītkaviḥ ॥ 14 ॥

लोकध्यक्षः सुराध्यक्षो धर्माध्यक्षः कृताकृतः ।

चतुरात्मा चतुर्व्यूहश्चतुर्दंष्ट्रश्चतुर्भुजः ॥ १५ ॥

lokadhyakṣaḥ surādhyakṣo dharmādhyakṣaḥ kṛtākṛtaḥ ।
caturātmā caturvyūhaścaturdaṁṣṭraścaturbhujāḥ ॥ 15 ॥

भ्राजिष्णुर्भोजनं भोक्ता सहिष्णुर्जगदादिजः ।

अनघो विजयो जेता विश्वयोनिः पुनर्वसुः ॥ १६ ॥

bhrājiṣṇurbhojanam bhoktā sahiṣṇurjagadādijaḥ ।
anagho vijayo jetā viśvayoniḥ punarvasuḥ ॥ 16 ॥

उपेन्द्रो वामनः प्रांशुरमोघः शुचिरूर्जितः ।

अतीन्द्रः संग्रहः सर्गा धृतात्मा नियमो यमः ॥ १७ ॥

upendro vāmanaḥ prāṁśuramoghaḥ śucirūrjitaḥ ।
atīndraḥ saṅgrahaḥ sargā dhṛtātmā niyamo yamaḥ ॥ 17 ॥

वेद्यो वैद्यः सदायोगी वीरहा माधवो मधुः ।

अतीन्द्रियो महामायो महोत्साहो महाबलः ॥ १८ ॥

vedyo vaidyaḥ sadāyogī vīrahā mādhave madhuḥ ।
atīndriyo mahāmāyo mahotsāho mahābalaḥ ॥ 18 ॥

महाबुद्धिर्महावीर्यो महाशक्तिर्महाद्युतिः ।

अनिर्देश्यवपुः श्रीमानमेयात्मा महाद्रिघृक् ॥ १९ ॥

mahābuddhirmahāvīryo mahāśaktirmahādyutiḥ ।
anirdeśyavapuḥ śrīmanameyātmā mahādrighṛk ॥ 19 ॥

महेष्वासो महीभर्ता श्रीनिवासः सतां गतिः ।

अनिरुद्धः सुरानन्दो गोविन्दो गोविदां पतिः ॥ २० ॥

maheṣvāso mahībhartā śrīnivāsaḥ satāṁ gatiḥ ।
aniruddhaḥ surānando govindo govidāṁ patiḥ ॥ 20 ॥

मरीचिर्दमनो हंसः सुपर्णो भुजगोत्तमः ।

हिरण्यनाभः सुतपाः पद्मनाभः प्रजापतिः ॥ २१ ॥

marīcirdamano haṁsaḥ suparṇo bhujagottamaḥ ।
hiraṇyanābhaḥ sutapāḥ padmanābhaḥ prajāpatiḥ ॥ 21 ॥

अमृत्युः सर्वदृक् सिंहः सन्धाता सन्धिमान् स्थिरः ।

अजो दुर्मर्षणः शास्ता विश्रुतात्मा सुरारिहा ॥ २२ ॥

amṛtyuḥ sarvadṛk siṃhaḥ sandhātā sandhimān sthiraḥ ।
ajo durmarṣaṇaḥ śāstā viśrutātmā surārihā ॥ 22 ॥

गुरुर्गुरुतमो धाम सत्यः सत्यपराक्रमः ।

निमिषोऽनिमिषः स्रग्वी वाचस्पतिरुदारधीः ॥ २३ ॥

gururgurutamo dhāma satyaḥ satyaparākramaḥ ।
nimiṣo'nimiṣaḥ sragvī vācaspatirudāradhīḥ ॥ 23 ॥

अग्रणीग्रामणीः श्रीमान् न्यायो नेता समीरणः ।

सहस्रमूर्धा विश्वात्मा सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥ २४ ॥

agraṇīgrāmaṇīḥ śrīmān nyāyo netā samīraṇaḥ ।
sahasramūrdhā viśvātmā sahasrākṣaḥ sahasrapāt ॥ 24 ॥

आवर्तनो निवृत्तात्मा संवृतः संप्रमर्दनः ।

अहःसंवर्तको वह्निरनिलो धरणीधरः ॥ २५ ॥

āvartano nivṛttātmā saṁvṛtaḥ sampramardanaḥ ।
ahaḥsaṁvartako vahniranilo dharaṇīdharaḥ ॥ 25 ॥

सुप्रसादः प्रसन्नात्मा विश्वधृग्विश्वभुग्वभुः ।

सत्कर्ता सत्कृतः साधुर्जह्नुर्नारायणो नरः ॥ २६ ॥

suprasādaḥ prasannātmā viśvadhṛgviśvabhugvabhuḥ ।
satkartā satkṛtaḥ sādhurjahnurnārāyaṇo naraḥ ॥ 26 ॥

असंख्येयोऽप्रमेयात्मा विशिष्टः शिष्टकृच्छुचिः ।

सिद्धार्थः सिद्धसंकल्पः सिद्धिदः सिद्धिसाधनः ॥ २७ ॥

asaṅkhyeyo'prameyātmā viśiṣṭaḥ śiṣṭakṛcchuciḥ ।
siddhārthaḥ siddhasaṅkalpaḥ siddhidaḥ siddhisādhanāḥ ॥ 27 ॥

वृषाही वृषभो विष्णुः वृषपर्वा वृषोदरः ।

वर्धनो वर्धमानश्च विविक्तः श्रुतिसागरः ॥ २८ ॥

vṛṣāhī vṛṣabho viṣṇuḥ vṛṣaparvā vṛṣodaraḥ ।
vardhano vardhamānaśca viviktaḥ śrutisāgaraḥ ॥ 28 ॥

सुभुजो दुर्धरो वाग्मी महेन्द्रो वसुदो वसुः ।

नैकरूपो बृहद्रूपः शिपिविष्टः प्रकाशनः ॥ २९ ॥

subhujo durdharo vāgmī mahendro vasudo vasuḥ ।
naikarūpo bṛhadrūpaḥ śipiviṣṭaḥ prakāśanaḥ ॥ 29 ॥

ओजस्तेजोद्युतिधरः प्रकाशात्मा प्रतापनः ।

ऋद्धः स्पष्टाक्षरो मन्त्रश्चन्द्रांशुर्भास्करद्युतिः ॥ ३० ॥

ojastejodyutidharaḥ prakāśātmā pratāpanaḥ ।
ṛddhaḥ spaṣṭākṣaro mantraścandrāṁśurbhāskaradyutiḥ ॥ 30 ॥

अमृतांशूद्भवो भानुः शशबिन्दुः सुरेश्वरः ।

औषधं जगतः सेतुः सत्यधर्मपराक्रमः ॥ ३१ ॥

amṛtāṁśūdbhavo bhānuḥ śaśabinduḥ sureśvaraḥ ।
auśadhaṁ jagataḥ setuḥ satyadharmaparākramaḥ ॥ 31 ॥

भूतभव्यभवन्नाथः पवनः पावनोऽनलः ।

कामहा कामकृत् कान्तः कामः कामप्रदः प्रभुः ॥ ३२ ॥

bhūtabhavyabhavannāthaḥ pavanaḥ pāvano'nalaḥ ।
kāmahā kāmakṛt kāntaḥ kāmaḥ kāmapradaḥ prabhuḥ ॥ 32 ॥

युगादिकृद् युगावार्तो नैकमायो महाशनः ।

अदृश्यो व्यक्तरूपश्च सहस्रजिदनन्तजित् ॥ ३३ ॥

yugādikṛd yugāvārto naikamāyo mahāśanaḥ ।
adṛśyo vyaktarūpaśca sahasrajidanantajit ॥ 33 ॥

इष्टोऽविशिष्टः शिष्टेष्टः शिखण्डी नहुषो वृषः ।

क्रोधहा क्रोधकृत् कर्ता विश्वबाहुर्महीधरः ॥ ३४ ॥

iṣṭho'viśiṣṭaḥ śiṣṭeṣṭaḥ śikhāṇḍī nahuṣo vṛṣaḥ ।
krodhahā krodhakṛt kartā viśvabāhurmahīdharah ॥ 34 ॥

अच्युतः प्रथितः प्राणः प्राणदो वासवानुजः ।

अपां निधिरधिष्ठानमप्रमत्तः प्रतिष्ठितः ॥ ३५ ॥

acyutaḥ prathitaḥ prāṇaḥ prāṇado vāsavānujaḥ ।
apām nidhiradhiṣṭhānamapramattaḥ pratiṣṭhitaḥ ॥ 35 ॥

स्कन्दः स्कन्दधरो धुर्यो वरदो वायुवाहनः ।

वासुदेवो बृहद्भानुरादिदेवः पुरन्दरः ॥ ३६ ॥

skandaḥ skandadharo dhuryo varado vāyuvāhanaḥ ।
vāsudevo bṛhadbhānurādidevaḥ purandaraḥ ॥ 36 ॥

अशोकस्तारणस्तारः शूरः शौरिर्जनेश्वरः ।

अनुकूलः शतावर्तः पद्मी पद्मनिभेक्षणः ॥ ३७ ॥

aśokastāraṇastāraḥ śūraḥ śaurirjaneśvaraḥ ।
anukūlaḥ śatāvartaḥ padmī padmanibhekṣaṇaḥ ॥ 37 ॥

पद्मनाभोऽरविन्दाक्षः पद्मगर्भः शरीरभृत् ।

महर्द्धिर् ऋद्धो वृद्धात्मा महाक्षो गुरुडध्वजः ॥ ३८ ॥

padmanābho'aravindākṣaḥ padmagarbhaḥ śarīrabhṛt ।
maharddhir ṛddho vṛddhātmā mahākṣo guruḍadhvajah ॥ 38 ॥

अतुलः शरभो भीमः समयज्ञो हविर्हरिः ।

सर्वलक्षणलक्षण्यो लक्ष्मीवान् समितिञ्जयः ॥ ३९ ॥

atulaḥ śarabho bhīmaḥ samayaज्ञो havirhariḥ ।
sarvalakṣaṇalakṣaṇyo lakṣmīvān samitiñjayaḥ ॥ 39 ॥